

Ron van der Spoel: 'niks te verliezen'

De waarde van 'undefended leadership' voor christen-politici en selectiecommissies

Ron van der Spoel was predikant en raadslid in Amersfoort. Nu woont hij in Limburg en preekt hij in plaats van voor 1400 mensen, voor veertien mensen. Bij het leertraject persoonlijke leiderschapsontwikkelingstraject *The Undefended Leader*, gebaseerd op het gelijknamige boek van Simon P. Walker (2011) leerde hij iets dat hij politici van de ChristenUnie ook gunt: *leading with nothing to lose*. Want het veiligstellen van je positie kan ten koste gaan van wat echt belangrijk is.

Door Laurens Wijmenga

Je was predikant in Amersfoort en vorige periode raadslid voor de ChristenUnie. Vorig jaar ben je verhuisd naar Limburg. Hoe gaat het nu met je? | "Ik heb ervaren dat God mij riep om naar het zuiden te gaan. In februari zijn we dus verhuisd naar Maastricht. Op dat moment had ik nog geen baan. De eerste drie maanden heb ik biddend rondgefietst door de Limburgse heuvels. Tegen de zomer vroeg het Leger des Heils mij een inloopcentrum te beginnen in Maastricht. Daarnaast werk ik nu voor Open Doors in kerken in België. Al met al was het een grote stap. Van preken voor een gemeente van 1400 mensen naar diensten met veertien bezoekers. In het begin dacht ik wel eens: heb ik het echt goed gehoord? Aan de andere kant sloot deze stap goed aan op het proces waar ik in zat. Binnen de christelijke wereld was ik na 25 jaar predikantschap een bekend persoon geworden. Mensen herkenden mij en spraken mij aan op straat en in de supermarkt. De constante bevestiging deed iets met mij: ik dreigde er afhankelijk van te worden. Daarnaast merkte ik dat ik 'publiek bezit' geworden was, een gevoel dat ook veel politici zullen herkennen. Iedereen wilde iets van mij en ik vond het moeilijk om nee te zeggen, wilde mensen *pleasen*. Ik kreeg het gevoel geleefd te worden en vroeg mij af: Wil ik dit de rest van mijn leven? Op mijn vijftigste verjaardag besloot ik daarom mijzelf een coachingstraject cadeau te doen. Dat werd de leertrack Persoonlijke Leiderschapsontwikkeling onder begeleiding van Oeds Blok. Hij is een integere pastor en coach die ik vertrouw en die niet onder de indruk bleek van mijn staat van dienst."

Wat is jouw ervaring met *The Undefended Leader*? | "Een belangrijk principe van een *Undefended Leader* is '*leading with nothing to lose*'. Afhankelijkheid van de erkenning door andere mensen beperkt je als leider. Door daar los van te komen, word je beweeglijker. Ter illustratie: hier in Limburg zien weinig mensen wat ik doe, ik krijg geen applaus. Bezoekers van het inloopcentrum komen voor een praatje en bak koffie. Maar toch heeft wat ik doe impact. Er gebeuren in het klein mooie dingen. De eerste vrijwilliger van het inloopcentrum was bijvoorbeeld een voormalige kroegbaas die heel Maastricht kent. Hij is een grote steun, want als Hollander is het moeilijk bij de voordeur contact te leggen met Limburgers. Ik wordt geconfronteerd met een rauwe gebrokenheid die ik in de Biblebelt niet zo openlijk tegenkwam. Daardoor krijg ik meer bewogenheid en begrip voor mensen aan de onderkant van de samenleving. Mensen zeggen wel eens:

PERSONALIA
Ron van der Spoel is predikant en pionier bij het Leger des Heils in Limburg, directeur Open Doors Vlaanderen, voorzitter ChristenUnie Limburg – en heeft niets te verliezen.

“Politici beginnen vaak met een gepassioneerd verlangen om een bepaalde doelgroep te helpen, maar worden gaandeweg onderdeel van het systeem”

‘Wat zonde van jouw talent’. En soms voel ik mij inderdaad ver weg van ‘waar het gebeurt’ in christelijk Nederland. Maar ik ben nu bij het ene schaap dat verloren is in plaats van bij de 99 die achterbleven.

Een andere les van de Undefined Leader is dat de spanning tussen podiumpresentatie en het innerlijke leven tot problemen kan leiden. Je kunt onecht worden. Toen iemand mij omschreef als ‘een sterk merk’, besepte ik dat ik op een verkeerd spoor zat: mijn leiderschap dreigde een kunstje te worden. De oorzaak was dat ik de neiging heb mij aan te passen aan anderen om hun waardering niet te verliezen: een ‘aanpassend ego’ in de termen van The Undefined Leader. Oeds zei op een gegeven moment: “Wie je bent is goed genoeg”. Toen ik mij bewust werd van mijn neiging mensen te *pleasen* kon ik

beslissen grenzen te stellen. Ik neem nu meer tijd om na te denken over verzoeken om spreekbeurten. Verder ben ik mij meer gaan specialiseren. Ik preek alleen nog maar over thema’s waar ik affiniteit mee heb.”

Wat is je visie op de waarde van deze benadering voor leiderschap in de politiek, lokaal, provinciaal, landelijk? | “Politici hebben regelmatig een dubbele agenda. Ze willen enerzijds oprecht zich inzetten voor de samenleving, maar ze willen ook geliefd zijn om zo hun (her)verkiezing veilig te stellen. Positieve aandacht in de pers wordt dan al snel net zo belangrijk als maatschappelijke impact. Door je angst om je positie te verliezen los te laten, kun je

krachtiger zijn als politicus. Heb het lef om jouw energie en tijd primair in te zetten voor de thema's die je echt belangrijk vindt.

Als we niet bang zijn voor onze positie, kunnen we politiek bedrijven *with nothing to lose*. Minder voorzichtig en meer geleid door onze intrinsieke motivatie om recht te doen. Politici beginnen vaak met een gepassioneerd verlangen om een bepaalde doelgroep te helpen, maar worden gaandeweg onderdeel van het systeem. Terugkijkend op mijn raadperiode had ik misschien meer impact kunnen hebben als ik mij minder had aangepast.

Overigens kan het tactisch wel slim zijn om ook te werken aan je bekendheid. Als raadslid in Amersfoort heb ik bijvoorbeeld actie gevoerd voor een zwembad in de wijk Vathorst. Dit heeft ons veel stemmen opgeleverd. Maar met veel meer voldoening kijk ik terug op het feit dat ik het thema duurzame relaties op de agenda heb gezet. Het is goed als politici zich regelmatig afvragen wat hun politieke handelen motiveert. Mocht je daar verder over willen nadenken dan raad ik je aan om je te verdiepen in *Undefended Leadership*.”

Hoe kan *Undefended Leadership* christen-politici helpen te voorkomen dat hun identiteit samenvalt met hun positie? | “Een politieke functie is geen doel maar een middel. Je hoeft geen wethouder of lid van de Tweede Kamer te zijn om impact te hebben in de samenleving. Ik heb als raadslid gemerkt dat een politieke functie maar beperkte mogelijkheden biedt om invloed uit te oefenen. In de gemeenteraad was

bijvoorbeeld nauwelijks steun voor het onderwerp duurzame relaties. Die kwam er pas toen ik een bijeenkomst van experts had georganiseerd en de pers het thema oppakte. Mensen die alleen invloed kunnen uitoefenen als ze een bepaalde positie hebben zijn ongeschikt voor een politieke functie. Je mag best ambities hebben voor een politieke functie, maar elke sollicitant zou de vraag moeten beantwoorden: “Wat ga je doen voor de samenleving als je deze functie niet krijgt?”

Om te voorkomen dat identiteit en positie gaan samenvallen, zou de ChristenUnie minder moeten selecteren op competenties en meer op karakter. Vaardigheden zijn aan te leren, maar een dienstbaar karakter niet. We moeten niet vragen ‘Is dit de sterkste kandidaat?’ maar: ‘Heeft deze persoon een dienstbaar karakter? Dient hij of zij Jezus en de ander, of zichzelf?’ Selectiecommissies kunnen leren van het principe *‘leading with nothing to lose’*. Keuzes, zelfs als ze zorgvuldig gemaakt worden, doen pijn bij de betrokkenen. Toch is het in het belang van de partij en de samenleving dat selectiecommissies niet mensen proberen te *pleasen*, maar moedige keuze maken.”

Haastig luisteren

Jakobus maakt op mij altijd indruk, als de apostel van het actieve geloof. Maar voor de daden van de tong is Jacobus nogal beducht. Hij vergelijkt dit kleine orgaan met een roer dat een reusachtig schip in hevige wind richting kan geven. Met een kleine vlam die een enorme bosbrand kan veroorzaken. Daarom waarschuwt Jakobus: wees traag in het spreken, en haast u te luisteren.

Voor de schijnbaar passieve aangelegenheid van luisteren kan haast nodig zijn. Uw Wetenschappelijk Instituut heeft dat onderzocht. Heel concreet deden we dat in de huiskamergesprekken die we met u mochten hebben. Ik betwijfel of wij ooit zoveel aandacht hebben gegeven aan het goede gesprek. Lang spraken we met Gert-Jan Segers over hoe we als partij goede gastvrouw konden zijn. We struinden de kringloop af, op zoek naar sfeervol meubilair. We organiseerden een gezellig maaltijd vooraf. We zochten naar vormen om ook dat onbekende partijlid of die onbekende kiezer te bereiken. Als gestrikte ceremoniemeester van de avond concludeerde ik achteraf afgepeigerd dat luisteren een haastige activiteit kan zijn.

Luisteren levert op. In het gesprek over klimaat hielden medegelovigen ons voor dat we ons hart niet moeten vullen met beleidsmatige monomanie. We mogen zoeken naar een houding van dankbaarheid. Toen we spraken over migratie bleek er opvallend veel consensus: gastvrijheid is goed en kent grenzen. In het gesprek over identiteit hielpen de mensen uit de praktijk ons om weer met beide benen op de grond te staan. Men is helemaal niet bezig met een botsing van beschavingen, maar met hoe we elkaar kunnen helpen in de zoektocht naar wie we willen zijn. Gewoon in het onderwijs, de jeugdzorg, in het wijkwerk.

Haast u zich te luisteren. Nu een jaar voor de Tweede Kamerverkiezingen de campagne-machines langzaam warmdraaien, gooi ik deze Jakobitische wijsheid nog maar even in de groep.

COLUMNIST Dr. Wouter Beekers is directeur van het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie